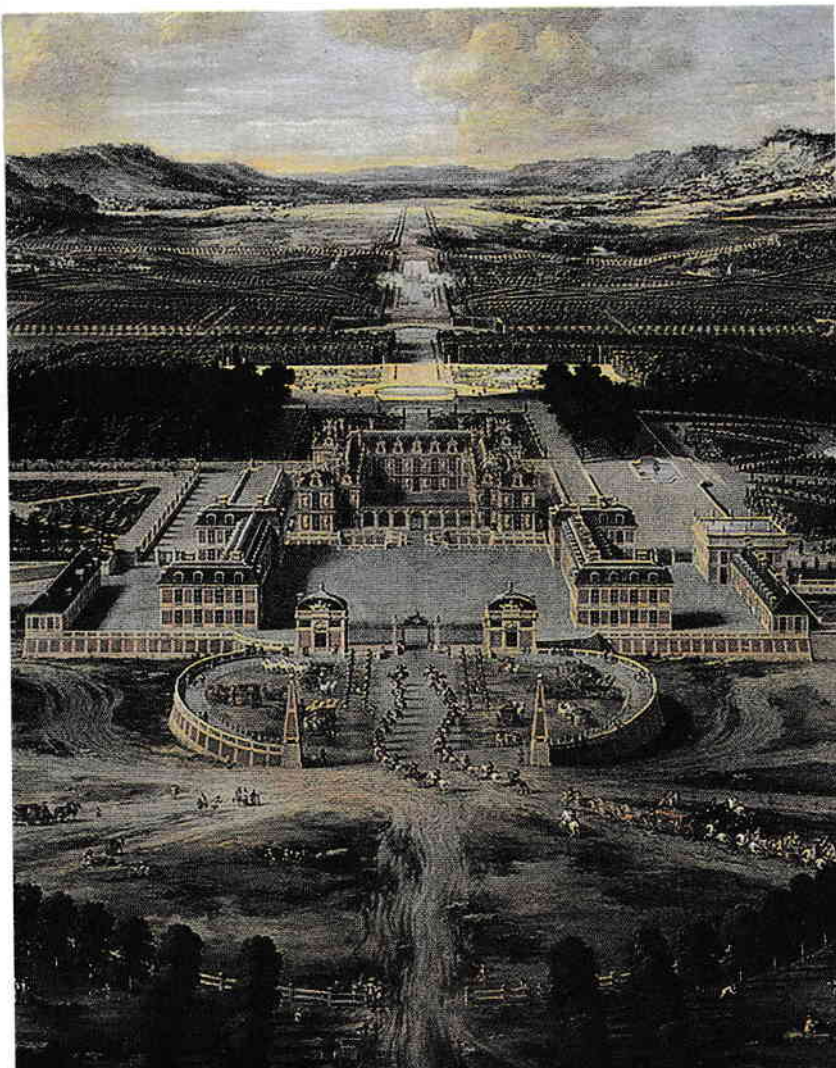

Elena PREDA
Stan STOICA

6

Istorie

Manual pentru clasa a VI-a

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro

Competențe specifice	Unități de învățare	Lecții	Metode complementare de evaluare
		Competențe și activități asociate, conform programei școlare / 5	
		Ghid de utilizare a manualului tipărit / 6	
		Ghid de utilizare a manualului digital / 8	
		Ghid de utilizare a manualului. Investigația. Proiectul. Portofoliul. Prezentarea / 10	
		Fișă de observare / 12	
		Recapitulare inițială / 14	
		Autoevaluare inițială / 16	
	Unitatea 1 CĂLĂTORII ȘI CĂLĂTORII – EUROPA ȘI LUMEA NOUĂ	L1 Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu / 20 L2 Marile descoperiri ale europenilor / 22 L3 Studiu de caz. <i>Lumea Nouă: cunoaștere, misionarism și exploatare</i> / 26 Să ne amintim! / 30 Autoevaluare / 32	Investigație: Călătoria lui Marco Polo Proiect: Marile descoperiri geografice
	Unitatea 2 GENEZA SPIRITULUI MODERN	L1 Renașterea intelectuală. Umanismul / 36 L2 Renașterea artistică / 38 L3 Studiu de caz. Leonardo și Michelangelo. <i>Olimpianul și Titanul</i> / 40 L4 Studiu de caz. Giordano Bruno și Galileo Galilei / 42 L5 Studiu de caz. Niccolò Machiavelli / 44 L6 Studiu de caz. William Shakespeare / 45 L7 Reforma religioasă. Contrareforma / 46 L8 Studiu de caz. Stilul baroc / 49 Să ne amintim! / 50 Autoevaluare / 52 L9 Absolutismul monarhic / 54 L10 Studiu de caz. Soliman Magnificul / 56 L11 Studiu de caz. Ludovic al XIV-lea. Palatul Versailles / 58 L12 Studiu de caz. Petru cel Mare al Rusiei (1682-1725) / 60 Să ne amintim! / 62 Autoevaluare / 64	Investigație: Leonardo și Michelangelo Portofoliu: Arta barocă Proiect: Arta Renașterii Portofoliu: Palatul Versailles
	Unitatea 3 SPRE O NOUĂ SOCIETATE	L1 Anglia. <i>Revoluția Glorioasă</i> / 68 L2 Iluminismul / 70 L3 Studiu de caz. Voltaire, J.J. Rousseau, Charles de Montesquieu / 72 L4 Viața cotidiană. Opinia publică în sec. al XVIII-lea / 74 L5 Constituirea Statelor Unite ale Americii / 76 L6 Revoluția franceză. De la supus la cetățean / 78 L7 Studiu de caz. Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului / 81 L8 Napoleon I și răspândirea ideilor revoluției franceze / 82 L9 Revoluția industrială / 84 Să ne amintim! / 88 Autoevaluare / 90	Proiect: Voltaire, J.J. Rousseau, Charles de Montesquieu Proiect: Motorul cu aburi
	Unitatea 4 SECOLUL NAȚIONALITĂȚILOR	L1 Statele moderne: revoluție și emancipare națională / 94 L2 Studiu de caz. 1848 în Europa / 96 L3 Studiu de caz. Românii și modernitatea / 98 L4 Studiu de caz. Formarea statelor naționale. Germania / 100 L5 Epoca victoriană. <i>La Belle Époque</i> / 102 Să ne amintim! / 104 Autoevaluare / 106 Să ne amintim! Recapitulare anuală / 108 Autoevaluare anuală / 110	Proiect: Invenții din perioada <i>La Belle Époque</i>

I Câteva repere cronologice:

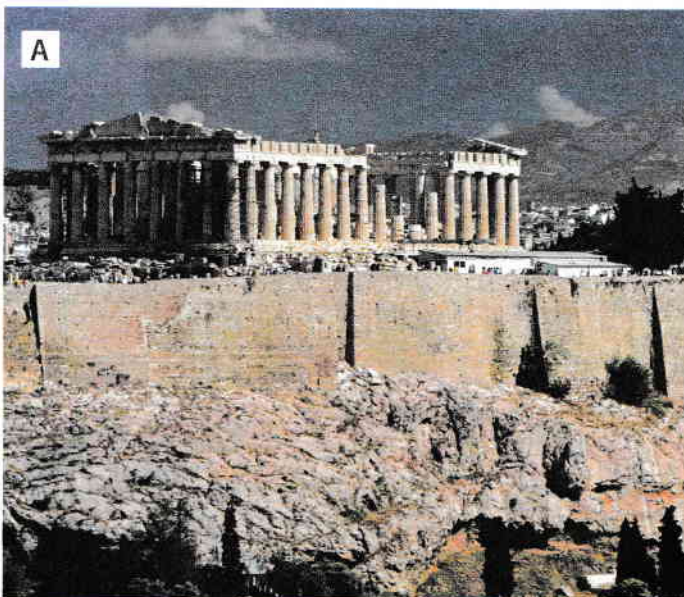
Circa 3500 î.H. – apariția primei scrieri din istorie, scrierea cuneiformă 776 î.H. – primele Jocuri Olimpice din Grecia antică 753 î.H. – anul întemeierii Romei, potrivit legendei 1 – nașterea lui Iisus Hristos; începutul erei creștine 106 – Dacia este cucerită de romani	476 – dispariția Imperiului Roman de Apus 622 – începutul activității lui Mahomed, fondatorul religiei islamice 800 – încoronarea lui Carol cel Mare ca împărat al francilor 962 – încoronarea lui Otto I cel Mare ca împărat al Imperiului Roman de Neam Germanic 1095 – apelul la cruciadă al Papei Urban al II-lea; începutul cruciadelor

A Plasează evenimentele pe o axă cronologică precum cea de mai jos.

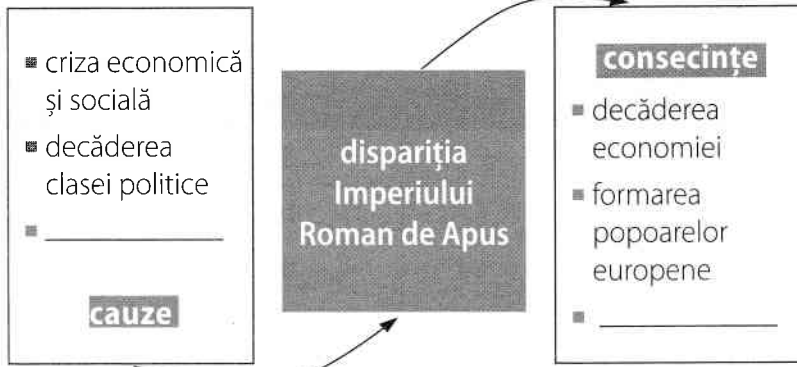
B Calculează câți ani au trecut de la fondarea Romei la căderea Imperiului Roman de Apus.

II Numește monumentele din imaginile A și B. Precizează două deosebiri între acestea.

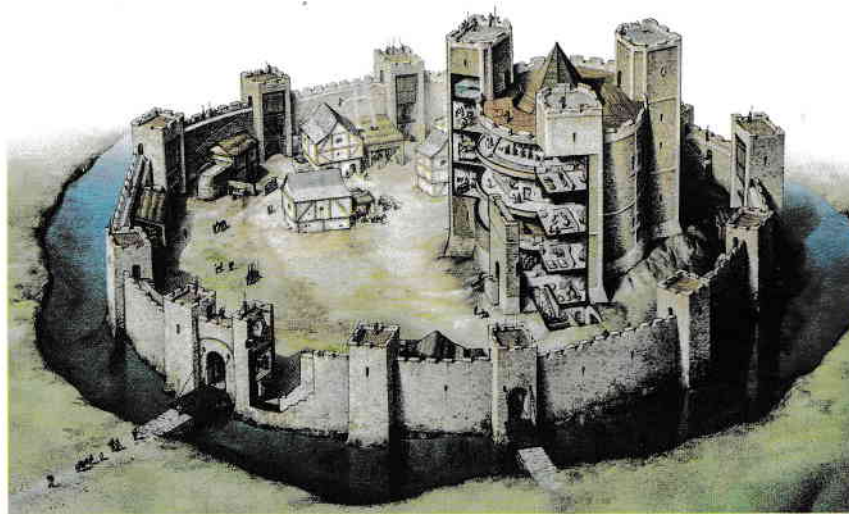
1 _____

2 _____

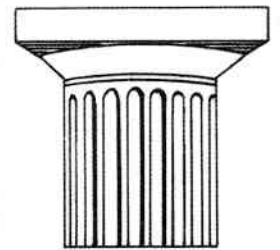
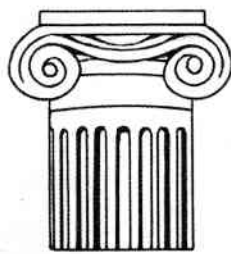

IV Completează enunțurile:

- 1 Categoriile sociale din Evul Mediu erau: _____, nobilii și oamenii de rând (țărani, orășeni);
- 2 Principalele ocupații ale nobililor erau vânătoarea, întrecerile militare (turnirurile) și _____.
- 3 Cruciadele au fost războaie de eliberare a _____.

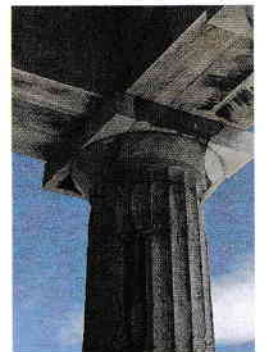
V Notează cărui stil (dintre stilurile clasice grecești – doric, ionic și corintic) aparțin capitelurile din imaginile A, B și C.

A _____

B _____

C _____

IRDIS | We know

Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu

■ Cu ce mijloace de transport crezi că se deplasau oamenii în Evul Mediu?

■ Amintește-ți o consecință a dezvoltării comerțului în Evul Mediu!

Călătorii și geografii din Evul Mediu aveau informații puține și uneori greșite despre lumea extraeuropeană. Majoritatea hărților medievale erau reproduceri ale celor antice sau ale unor geografi arabi. Continentele cunoscute de europeni în Evul Mediu erau aceleași ca în Antichitate **sursa 1**.

De ce călătoreau oamenii?

Cauza majorității călătoriilor din Evul Mediu era dorința de a face comerț. Tentația câștigului îi făcea pe negustori să înfrunte numeroase dificultăți și pericole: tâlhari, drumuri neamenajate, numeroase vămi, pe uscat; pirați, furtuni și nesiguranță, pe mare. Dacă negustorii căutau un câștig material, alți călători își căutau mântuirea sau vindecarea. Numeroși pelerini¹ călătoreau spre diferite locuri sfinte, mai apropiate sau mai depărtate: Ierusalim, Roma, mănăstirile europene. Interesați de civilizații îndepărtate erau și papii, care doreau să răspândească credința creștină, dar și unii monarhi care urmăreau să-și extindă teritoriile și influența.

Care erau mijloacele de transport?

Pe uscat, cel mai bun mijloc de transport era căruța **sursa 2**. Trasă de cai, aceasta putea transporta mărfuri și persoane pe distanțe relativ scurte, deoarece multe drumuri deveneau impracticabile atunci când ploua. Pe distanțe mai mari, mai sigur era mersul pe jos sau călare, cu bagajele cărate pe spatele animalelor de povară.

Călătoriile pe mare

Sistemul de navigație și corăbiile medievale nu erau atât de performante încât să asigure traversarea unor oceane. Cea mai circulată mare era Mediterana, care asigura legătura dintre Europa și Orient, cu ajutorul corăbiilor genoveze și venețiene.

¹ călător spre locuri sfinte, cu scopuri spirituale

² trimis; mesager

Călători și călătorii în Evul Mediu

Cei mai cunoscuți călători din Evul Mediu sunt Giovanni da Pian del Carpine și Marco Polo. Călugărul Giovanni da Pian Del Carpine a călătorit (1245-1247) până în centrul Asiei, ca sol² al Papei Inocențiu al IV-lea la curtea hanului mongol, cu scopul de a-l convinge să nu mai atace popoarele creștine și să treacă la creștinism.

Cel mai mare impact l-a avut *Cartea minunilor lumii sursa 3*, care povestește peripețiile venețianului **Marco Polo** din anii 1271-1295. Conform informațiilor din carte, Marco a plecat într-o călătorie cu scop comercial împreună cu tatăl și unchiul său, ajungând în China (stăpânită atunci de mongoli). Pentru a ajunge în China, cei trei au mers și pe **Drumul mătăsii**, cel mai important traseu comercial din Evul Mediu, care lega printr-o rețea de drumuri pe uscat Europa de China. *Cartea minunilor lumii* a aprins imaginația multor navigatori, negustori și monarhi europeni.

- 1 Precizează două motive pentru a face o călătorie în Evul Mediu.
- 2 Numește principalele mijloace de transport pe uscat și pe apă în Evul Mediu.
- 3 Care a fost consecința faptului că lucrarea lui Marco Polo, *Cartea minunilor lumii*, a fost citită de mulți europeni?

INVESTIGAȚIE

Cum a influențat călătoria lui Marco Polo în China percepția europenilor asupra Orientului?

Realizează o investigație pentru a afla răspunsul la întrebarea de mai sus.

Utilizează surse clasice și online.

Respectă instrucțiunile de la pagina 10, privind realizarea unei investigații.

sursa 1 *Harta lumii, realizată de cartograful¹ german Nicolaus Germanus (1467), pe baza Cosmographiei lui Ptolemeu (sec. II)*

- 1 Menționează continentele care erau cunoscute europenilor, conform acestei hărți.
- 2 Pe baza cunoștințelor geografice, numește continentele care nu apar pe această hartă.
- 3 Compară o hartă actuală cu harta din imagine și exprimă o opinie cu privire la corectitudinea acesteia.

¹ realizator de hărți

sursa 2 *Cel mai bun mijloc de transport terestru în Evul Mediu – căruța*

- Precizează două avantaje și două dezavantaje ale acestui mijloc de transport.

sursa 3 *Cartea minunilor lumii, Marco Polo*

„Aici (în China, n.a.) se găsesc piper, ghimbir și scorțișoară, ierburi de leac și nuci de India și multe alte mirodenii¹, precum și văluri din cele mai frumoase... Au mirodenii scumpe și de multe soiuri. Și crește în insulele acestea (din Marea Chinei) piperul alb ca zăpada și cel negru, din belșug. Aur e foarte mult și, de asemenea, multe lucruri de mare preț... Se găsesc rubine bune și nobile ca în nicio parte a lumii; și se mai află aici safire, și topaze, și ametiste, și alte pietre scumpe... Iar corăbiile, când merg acolo, aduc câștig mare și se căznesc pe drum.”²³

- 1 Numește trei mirodenii care se găseau în China.
- 2 Menționează alte două „bogății” care se găseau în China, pe lângă mirodenii.
- 3 Precizează două categorii de persoane pe care le-ar putea interesa informațiile din *Cartea minunilor lumii*. Argumentează răspunsul.

¹ plante aromatice folosite în alimentație: piper, scorțișoară, cuișoare, ghimbir etc.

APLICAȚIE LUMEA CUNOSCUTĂ DE EUROPENI ÎN EVUL MEDIU

Lucrând individual, decupează dintr-o hartă a lumii contemporane, printată pe o foaie A4, zonele cunoscute de europeni în Evul Mediu.

Ca reper, folosește harta de la **sursa 1**. Adaugă „harta” astfel obținută la portofoliul personal.

Marile descoperiri ale europenilor

■ Amintește-ți ce zone erau numite de europeni „Orient”.

Cauzele marilor descoperiri geografice

Spre sfârșitul Evului Mediu, tot mai mulți negustori căutau noi drumuri spre Orient, în special spre India, patria celor mai profitabile mărfuri, mirodeniile. În sec. XV începe căutarea unor trasee maritime, cu sprijinul unor monarhi portughezi și spanioli. Și papii susțin explorările, pentru a răspândi credința creștină. Corăbiile au fost astfel adaptate, încât să poată înfrunța valurile oceanice. Au fost modificate pânzele și cârma, pentru a se naviga inclusiv contra vântului. Se răspândesc și în Europa instrumente de orientare precum busola (adusă din China) și astrolabul¹ (creat în Antichitate, perfecționat de arabi).

Marile călătorii **sursa 1**

Primii care au început cercetările, portughezii, au căutat drumul spre India prin sudul Africii. În urma mai multor încercări, aceștia reușesc, prin căpitanul **Vasco da Gama** (1497-1498), să ajungă în India și să revină acasă cu 4 corăbii încărcate cu mirodenii.

Spaniolii au încercat să ajungă în India prin vest, ocolind Pământul. Cel care a propus expediția, **Cristofor Columb**, un căpitan de vas originar din Genova, credea că circumferința Pământului este mai mică și nu știa că între Europa și Asia se mai află un continent. Cu sprijinul financiar al reginei Isabela de Castilia, acesta a plecat cu trei corăbii și a descoperit America (1492), despre care a crezut inițial că este India. Multă vreme America a fost numită „Indiile Occidentale”, iar autohtonii² de acolo sunt numiți astăzi „amerindieni”. O altă expediție spaniolă importantă a fost cea a lui **Amerigo Vespucci**, care a explorat țărmul Americii de Sud. De la numele său provine numele noului continent.

În timp ce luau în stăpânire părți însemnate ale Americii, spaniolii au continuat căutările spre vest, pentru a ajunge în India. Astfel, a fost inițiată expediția lui **Fernando Magellan** (portughez aflat în slujba regelui Spaniei), prima care a realizat înconjurul Pământului **sursa 2**.

Consecințe asupra vieții oamenilor

Marile descoperiri geografice au avut consecințe importante asupra vieții oamenilor, în Europa și în teritoriile descoperite. În Europa, prețurile scad la anumite produse, precum mirodeniile, dar cresc simțitor la altele, datorită abundenței aurului și argintului. Pe piață încep să apară mărfuri exotice: fructe, animale, plante. Sunt aduse și cultivate porumbul, cartoful, tomatele, tutunul, fasolea, originare din America. Comerțul între continente se dezvoltă rapid **sursa 3**, iar la fel manufacturile³ europene, care aveau unde să-și vândă produsele. Spaniolii iau în stăpânire teritoriile descoperite, unde organizează colonii. Se dezvoltă cunoștințele din toate domeniile, îndeosebi din geografie și biologie. Religia creștină și civilizația europeană încep să se extindă la nivel global.

¹ instrument utilizat pentru stabilirea poziției geografice

² originari din acel loc; băștinași sau indigeni

³ atelier unde produsele sunt realizate prin muncă manuală și specializată, de către lucrători angajați

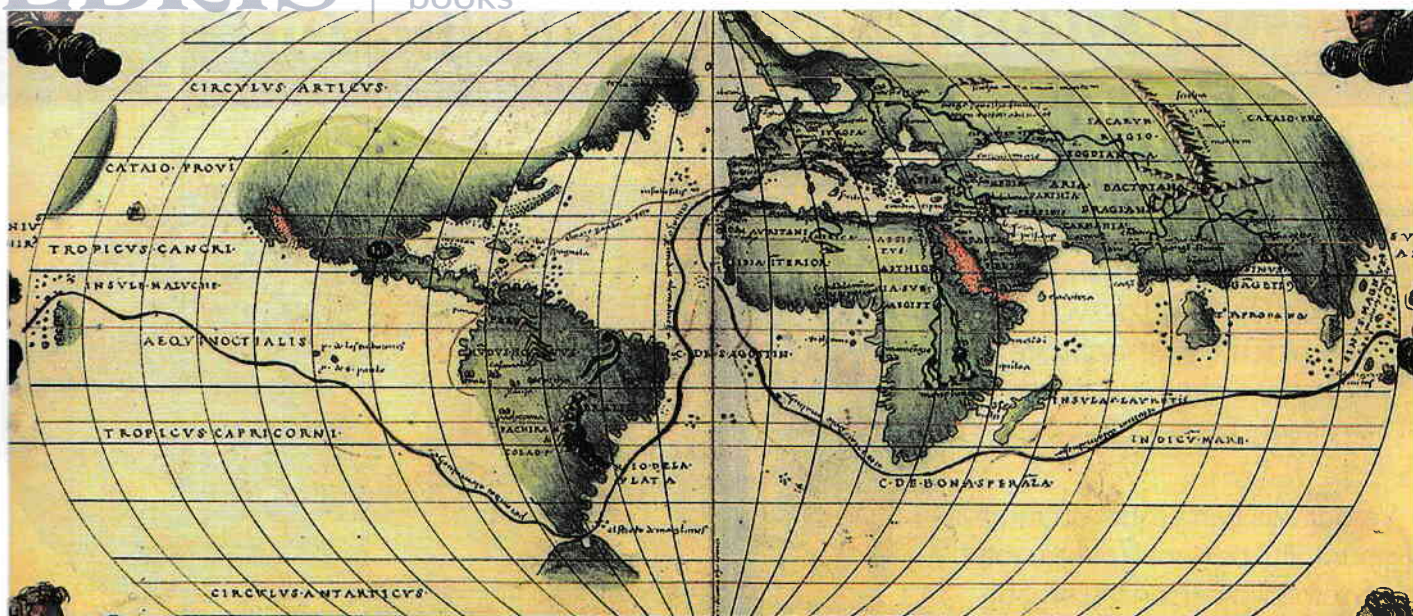
- 1 Care crezi că este principala cauză a marilor descoperiri geografice?
- 2 Numește doi dintre cei mai importanți exploratori și descoperirile acestora.
- 3 Menționează o consecință a marilor descoperiri geografice care a dus la dezvoltarea economică a țărilor europene.

sursa 1 Tabel sintetic cu principalele călătorii

Inițiator	Perioadă	Traseu
Bartolomeo Diaz	1487-1488	Portugalia-Capul Verde-Capul Bunei Speranțe
Cristofor Columb	prima călătorie 1492-1493	Spania-America Centrală (Arhipelagul Antilelor)
Vasco da Gama	1497-1498	Portugalia-Capul Bunei Speranțe-India
Amerigo Vespucci	1499-1502	Spania-coasta estică a Americii de Sud-retur
Pedro Cabral	1500	Portugalia-țărmul estic al Americii de Sud (Brazilia)
Fernando Magellan	1519-1522	Spania-America de Sud-Oceanul Pacific-Filipine-Indonezia-Africa-Spania

■ Realizează o axă cronologică a principalelor descoperiri geografice dintre anii 1480-1530.

sursa 2 **Lumea cunoscută de europeni**, hartă realizată de Battista Agnese în 1544 (cu marcarea traseului expediției lui Fernando Magellan)

Compară această hartă cu cea de la sursa 1, pagina 21, și răspunde la următoarele cerințe:

- 1 Calculează ce distanță în ani există între cele două hărți.
- 2 Precizează un continent care apare pe această hartă, dar nu se află pe cea de la pagina 21, sursa 1.

sursa 3 **Litografie¹ din sec. XIX** reprezentând întâlnirea dintre Cristofor Columb și amerindieni

- 1 Analizează imaginea alăturată punând accent pe:
 - descrierea locului (din punct de vedere geografic)
 - precizarea tipurilor de oameni, după originea lor
 - descrierea comportamentului oamenilor
 - enumerarea obiectelor existente
 - stabilirea scopului întâlnirii, pentru fiecare categorie în parte.
- 2 **Joc de rol.** Lucrând în echipe de 4-5 elevi, realizați un posibil dialog (8-10 replici) între oamenii din imagine. Interpretați în fața clasei.

¹ tehnică de imprimare a unei imagini pe o piatră sau pe o placă netedă folosind cerneală tipografică